

Závery zo stretnutia k hodnoteniu TIS sudcov okresných súdov

Dňa 13. apríla 2023 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov sudcovskej iniciatívy Za otvorenú justíciu (ZOJ), Transparency International Slovensko (TIS) a hodnotiacich komisií sudcov, k hodnoteniu sudcov okresných súdov, ktoré TIS zverejnilo začiatkom marca 2023.

<https://transparency.sk/sk/ak-sa-uz-sudit-tak-radsej-v-rimavskej-sobote-nez-v-cadci-hodnotenie-sudcov/>

Účastníci:

za ZOJ: Katarína Javorčíková, Dagmar Valocká

za TIS: Michal Piško, Samuel Spáč, Ján Ivančík

za hodnotiace komisie sudcov: Daša Kontríková

Po prerokovaní námietok zo strany sudcov voči hodnoteniu TIS, zástupkyne ZOJ odporučili upraviť metodiku a výsledky hodnotenia u jednotlivých sudcov nasledovne:

- **kritérium kvality práce sudcov hodnotiť samostatne**, pretože vychádza zo štatistických podkladov za obdobie rokov 2011 až 2021, ale kritériá efektivity a produktivity práce sú hodnotené len za rok 2021. Navyše kvalita práce sudcov závisí najmä od sudcov samotných, ale efektivity a produktivity práce sudcu sú ovplyvňované aj faktormi, ktoré sudca nevie ovplyvniť. Napríklad rozdielne podmienky práce na preťažených súdoch v porovnaní s optimálne alebo podpriemerne zaťaženými súdmi; personálne obsadenie súdu sudcami, kvalita a dostatok súdnej administratívy; technická vybavenosť súdu, a iné,
- pri hodnotení efektivity a produktivity práce sudcov za rok **2021 nebol zohľadnený počet dní, ktoré sudca v danom roku odpracoval**. Tento údaj môže podstatne ovplyvniť objektívne vyhodnotenie oboch uvedených kritérií u sudcov, ktorí odpracovali z rôznych dôvodov menej pracovných dní ako ostatní sudcovia,
- pokiaľ aktívni sudcovia v hodnotenom období vykonávajú súčasne **funkcie v správe súdov alebo v súdnej rade**, malo by to byť v hodnotení uvedené pri mene každého sudcu. Najmä výkon funkcie predsedov súdov výrazne ovplyvňuje ich možnosti podieľať sa aj na rozhodovacej činnosti súdu. V hodnotení sú však posudzovaní v rovnakej skupine ako sudcovia, ktorí sa venujú len rozhodovacej činnosti,
- vo verejnej prezentácii výsledkov hodnotenia sudcov by mali byť vyvážené komunikované pozitívne aj negatívne informácie, aby verejnosť mala reálnu predstavu o stave slovenskej justície.

Účastníci identifikovali nasledovné **príčiny, pre ktoré súdna štatistika neposkytuje správne alebo dostatočné kvantitatívne údaje o práci sudcov**:

- v prípadoch kedy sudcovia z rôznych dôvodov preberú súdne spisy po iných sudcoch spolu s vecami, v ktorých ich predchodcovia už vydali meritórne rozhodnutia a tieto

boli zrušené alebo zmenené nadriadenými súdmi, sa na niektorých súdoch nesprávne vyplňajú ročné štatistické listy sudcov tak, že sa tieto rozhodnutia nadriadených súdov evidujú na mená sudcov, ktoré spisy prevzali po vydaní meritórnych rozhodnutí. Kvalita práce sudcov sa v dôsledku toho posudzuje podľa výsledkov práce iných sudcov, hoci ročný štatistický list má byť výsledkom práce konkrétneho sudcu, nie výsledkom stavu súdneho oddelenia,

- ak je v meritórnom rozhodnutí súdu rozhodnuté o viacerých výrokoch, z ktorých prevažná časť bola nadriadeným súdom potvrdená, má sa takáto vec vykazovať v súdnej štatistike ako potvrdené rozhodnutie. Rovnako v prípadoch pokiaľ dôjde k zrušeniu rozsudku odvolacím súdom a zastaveniu konania pre späťvzatie žaloby. Prax vo výkazníctve súdov je však rozdielna,
- štatistické listy by sa mali doplniť aj o údaj počtu odvolaní, ktoré boli podané proti rozhodnutiam sudcu v danom roku. Tento údaj by mohol viac objektivizovať hodnotenie kvality rozhodnutí sudcov. Podľa súčasne nastavenej štatistiky má napríklad sudca, ktorý mal v sledovanom období len 2 rozhodnutia napadnuté odvolaním, a rozhodnutia boli potvrdené, 100%tnú úspešnosť; ale sudca, ktorý mal 50 rozhodnutí napadnutých odvolaním, z ktorých bolo až 47 potvrdených, má úspešnosť len 94%,
- nesprávne výsledky práce sudcov ovplyvňuje aj nejednotne vedené výkazníctvo súdov, ktoré je podkladom na vyplňovanie štatistických listov sudcov; a podceňovanie potreby kontroly vyplnenia štatistických listov zo strany samotných sudcov.

Účastníci sa **zhodli na týchto záveroch, ktoré vyplývajú zo súdnej štatistiky** za sledované obdobie:

- slovenské sudy **zrýchlili rozhodovacia činnosť** a mediánová vybavenosť dosahuje takmer 108 %,
- z hľadiska kvantitatívneho hodnotenia sudcov, **veľká časť sudcov pracuje naprieč hodnotenými komponentmi veľmi dobre**. Len menej ako desatina sudcov mala slabé výsledky,
- oproti hodnoteniu sudcov z roku 2014 sa **zlepšila aj miera potvrdenosti rozhodnutí sudcov okresných súdov** nadriadenými súdmi. V roku 2014 bola nižšia ako 60 %, v súčasnosti je na úrovni 69 %.

Zástupkyne ZOJ konštatovali, že tieto **závery sú v súlade aj s Porovnávacím prehľadom Európskej únie v oblasti justície** za obdobie rokov 2012 a 2018 až 2020, z ktorého vyplýva, že:

- Slovensko patrí medzi 10 najviac zaťažených súdnych systémov počtom nových vecí na 100 obyvateľov. Napriek tomu sa umiestnilo v prvej desiatke štátov pokiaľ ide o rýchlosť súdnych konaní,
- v efektívnosti súdnych konaní patrí Slovensko medzi najlepšie hodnotené členské štáty. V miere vyriešenia vecí vo všetkých agendách na prvoinštančných súdoch sa Slovensko umiestnilo na 1. mieste, keďže v rokoch 2018 a 2020 slovenské sudy rozhodli približne 110 % vecí vo vzťahu k počtu nových vecí.

Riaditeľ Transparency International Slovensko Michal Piško k stretnutiu a jeho záverom uviedol:

„Konštruktívny dialóg so zástupcami sudcovskej iniciatívy Za otvorenú justíciu vítame a oceňujeme. Aj keď dnes zverejňované štatistické výkazy poskytujú o činnosti sudcov čiastočne limitované dáta, v Transparency sme presvedčení, že ich kvantitatívna analýza poskytuje justícii cennú spätnú väzbu a verejnosti užitočné informácie. Budeme veľmi radi, ak sa aj na základe našich analýz pristúpi k zmysluplným systémovým zmenám v súdnictve, ako aj ku kvalitnejšiemu vykazovaniu dát.“

Spracovala: Katarína Javorčíková